Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 27ης Απριλίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Μεταναστευτική πολιτική – Άρθρο 20 ΣΛΕΕ – Πραγματική απόλαυση, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Κοινοί κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών – Άρθρα 5, 11 και 13 – Άμεσο αποτέλεσμα – Δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας – Απόφαση απαγόρευσης εισόδου και διαμονής εκδοθείσα εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας ανήλικου Ευρωπαίου πολίτη – Απειλή για την εθνική ασφάλεια – Μη συνεκτίμηση της ατομικής καταστάσεως του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας – Άρνηση εκτελέσεως δικαστικής αποφάσεως με την οποία ανεστάλησαν τα αποτελέσματα της εν λόγω αποφάσεως απαγόρευσης – Συνέπειες»

Στην υπόθεση C-528/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Fővárosi Törvényszék (δικαστήριο περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία) με απόφαση της 19ης Ιουλίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Αυγούστου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

M.D.

κατά

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Λυκούργο (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τετάρτου τμήματος, L. S. Rossi, S. Rodin και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: I. Illéssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 21ης Σεπτεμβρίου 2022,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Z. Fehér και την M. M. Tátrai, επικουρούμενους από τον K. A. Jáger, ως εμπειρογνώμονα,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις C. Cattabriga, A. Κατσιμέρου, E. Montaguti, Zs. Teleki και M. A. Tokár,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) καθώς και των άρθρων 5, 11 και 13 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του M.D. και της Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága (περιφερειακής διεύθυνσης Βουδαπέστης και της Κομητείας της Πέστης της εθνικής γενικής αστυνομικής διεύθυνσης αλλοδαπών, Ουγγαρία) (στο εξής: υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας) σχετικά με τη νομιμότητα της απόφασης με την οποία η εν λόγω αρχή επέβαλε απαγόρευση εισόδου και διαμονής εις βάρος του M.D.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η ΣΕΣΣ

3 Το άρθρο 25 της Συμβάσεως εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Μαρτίου 1995 (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 265/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2010 (ΕΕ 2010, L 85, σ. 1) (στο εξής: ΣΕΣΣ), ορίζει τα εξής:

«1. Εφόσον κράτος μέλος εξετάζει την έκδοση άδειας διαμονής, πραγματοποιεί συστηματικά έρευνα στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν. Όταν κράτος μέλος εξετάζει την έκδοση άδειας

διαμονής σε αλλοδαπό ο οποίος έχει καταχωριστεί με σκοπό την απαγόρευση εισόδου, το κράτος μέλος διαβουλεύεται πρώτα με το κράτος μέλος που προέβη στην καταχώριση και λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα του εν λόγω κράτους· η άδεια διαμονής χορηγείται μόνο για ουσιώδεις λόγους, συγκεκριμένα για λόγους ανθρωπιστικού χαρακτήρα ή ως απόρροια διεθνών υποχρεώσεων.

Εφόσον εκδοθεί άδεια διαμονής, το κράτος μέλος που προέβη στην καταχώριση την αποσύρει, αλλά μπορεί να συμπεριλάβει τον εν λόγω αλλοδαπό στον εθνικό του κατάλογο ανεπιθυμήτων.

[…]

2. Όταν προκύπτει ότι αλλοδαπός, κάτοχος ενός ισχύοντος τίτλου διαμονής που έχει χορηγηθεί από ένα εκ των συμβαλλομένων μερών, έχει καταχωρηθεί ως ανεπιθύμητος, το συμβαλλόμενο μέρος που τον έχει καταχωρήσει συνεννοείται με το μέρος που χορήγησε τον τίτλο διαμονής, προκειμένου να αποφασισθεί αν υφίστανται επαρκείς λόγοι για να ανακληθεί ο τίτλος διαμονής.

Εάν ο τίτλος διαμονής δεν ανακληθεί, το καταχωρούν συμβαλλόμενο μέρος προβαίνει στην ανάκληση της καταχωρήσεως, αλλά μπορεί να εγγράψει τον αλλοδαπό στον εθνικό του κατάλογο ανεπιθυμήτων.

[…]»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1987/2006

4 Το άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΚ) 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) (ΕΕ 2006, L 381, σ. 4), ορίζει τα εξής:

«1. Το καταχωρίζον κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την ακρίβεια και την ενημερότητα των δεδομένων, καθώς και τη νομότυπη εισαγωγή τους στο SIS II.

2. Μόνο το καταχωρίζον κράτος μέλος επιτρέπεται να τροποποιεί, να συμπληρώνει, να διορθώνει, να ενημερώνει ή να διαγράφει τα δεδομένα που έχει εισαγάγει.

[…]»

Η οδηγία 2008/115

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 22 και 24 της οδηγίας 2008/115 έχουν ως ακολούθως:

«(2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004 ζήτησε την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατρισμού, με βάση κοινούς κανόνες, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να επιστρέφουν με ανθρώπινους όρους και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.

[…]

(22) Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), [η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989,] τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το "συμφέρον του παιδιού" κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, [η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950,] τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το σεβασμό της οικογενειακής ζωής κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

[…]

(24) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον [Χάρτη].»

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν την παρούσα οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι:

α) υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν, ή συλλαμβάνονται ή παρακολουθούνται από τις αρμόδιες αρχές σε σχέση με παράνομη χερσαία, θαλάσσια ή εναέρια διέλευση των εξωτερικών συνόρων κράτους μέλους και στους οποίους δεν έχει, εν συνεχεία, χορηγηθεί άδεια ή δικαίωμα να παραμείνουν στο εν λόγω κράτος μέλος,

β) υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης.»

7 Το άρθρο 3, παράγραφοι 3 και 6, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[…]

3) "επιστροφή": διαδικασία επανόδου υπηκόου τρίτης χώρας – είτε με οικειοθελή συμμόρφωσή του προς την υποχρέωση επιστροφής είτε αναγκαστικά:

– στη χώρα καταγωγής του/της, ή

– σε χώρα διέλευσης σύμφωνα με κοινοτικές ή διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής ή άλλες ρυθμίσεις, ή

– σε άλλη τρίτη χώρα, στην οποία ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας αποφασίζει εθελοντικά να επιστρέψει και στην οποία γίνεται δεκτός/-ή,

[…]

6) "απαγόρευση εισόδου": διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία απαγορεύεται η είσοδος και η παραμονή στο έδαφος των κρατών μελών για ορισμένο χρονικό διάστημα, συνοδευόμενη από απόφαση επιστροφής».

8 Το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας έχει ως ακολούθως:

«Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη:

α) τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού,

β) την οικογενειακή ζωή,

γ) την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας,

και τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης.»

9 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2008/115 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.

2. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους και διαθέτουν έγκυρο τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής και έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, υποχρεούνται να μεταβαίνουν αμέσως στο έδαφος αυτού του άλλου κράτους μέλους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του υπηκόου τρίτης χώρας με την παρούσα απαίτηση ή όταν η άμεση αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας απαιτείται από λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, εφαρμόζεται η παράγραφος 1.

[…]

6. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν απόφαση ως προς τη λήξη της νόμιμης παραμονής μαζί με απόφαση επιστροφής και/ή απόφαση απομάκρυνσης και/ή απαγόρευση εισόδου, στο πλαίσιο ατομικής διοικητικής ή δικαστικής απόφασης ή πράξης, όπως προβλέπεται στην εθνική τους νομοθεσία, με την επιφύλαξη των δικονομικών εγγυήσεων του Κεφαλαίου ΙΙΙ και δυνάμει άλλων συναφών διατάξεων του κοινοτικού και εθνικού δικαίου.»

10 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας:

«Εάν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή εάν αίτηση για νόμιμη παραμονή έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δολία, ή εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια, τα κράτη μέλη μπορούν να μη χορηγούν χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης ή μπορούν να χορηγούν χρονικό διάστημα κάτω των επτά ημερών.»

11 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας έχει ως ακολούθως:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσουν την απόφαση επιστροφής, εάν δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4 ή εάν ο συγκεκριμένος υπήκοος δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής εντός της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης που έχει χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 7.»

12 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου:

α) εφόσον δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, ή

β) εφόσον δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση επιστροφής.

Σε άλλες περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής μπορούν να συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου.»

13 Το άρθρο 13, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2008/115 έχει ως εξής:

«1. Στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας διατίθεται αποτελεσματικό [μέσο έννομης προστασίας] το οποίο του επιτρέπει να προσφεύγει κατά των αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή ή να ζητεί την επανεξέτασή τους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή αρμόδιου οργάνου που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα και απολαύοντα εχέγγυα ανεξαρτησίας.

2. Η αρχή ή το όργανο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει την εξουσία να επανεξετάζει αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή, όπως αναφέρονται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προσωρινής αναστολής της επιβολής της εφαρμογής τους, εκτός εάν ισχύει ήδη προσωρινή αναστολή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας.»

Το ουγγρικό δίκαιο

Ο νόμος Ι

14 Το άρθρο 33 του 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról (νόμου Ι του 2007, περί της εισόδου και της διαμονής προσώπων που απολαύουν της ελευθερίας κυκλοφορίας και διαμονής), της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.) (στο εξής: νόμος Ι), ορίζει τα εξής:

«Το δικαίωμα εισόδου και διαμονής των προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου μπορεί να περιοριστεί, συμφώνως προς την αρχή της αναλογικότητας, μόνον επί τη βάσει ατομικής συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου η οποία συνιστά πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.»

15 Το άρθρο 42, παράγραφος 1, του νόμου αυτού προβλέπει τα εξής:

«Η διοικητική απέλαση με διαταγή της αστυνομίας αλλοδαπών δεν μπορεί να διαταχθεί εις βάρος υπηκόου κράτους μέλους του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)] ή μέλους της οικογένειάς του που:

α) διαμένει νομίμως στο έδαφος της Ουγγαρίας για διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών,

β) είναι ανήλικος, εκτός αν η απέλαση λαμβάνει χώρα προς το συμφέρον του ανηλίκου.»

Ο νόμος ΙΙ

16 Το άρθρο 43 του a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (νόμου ΙΙ του 2007, περί της εισόδου και της διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών), της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.) (στο εξής: νόμος ΙΙ), προβλέπει τα εξής:

«1. Η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας επιβάλλει αυτοτελή απαγόρευση εισόδου και διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος είναι άγνωστης διαμονής ή διαμένει στο εξωτερικό,

α) έναντι του οποίου η Ουγγαρία έχει δεσμευθεί, δυνάμει του διεθνούς δικαίου, να επιβάλει την απαγόρευση εισόδου και διαμονής·

β) του οποίου η απαγόρευση εισόδου ή διαμονής έχει επιβληθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

γ) του οποίου η είσοδος και η διαμονή θίγουν ή θέτουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη·

[…].

3. Την πρωτοβουλία για την αυτοτελή απαγόρευση εισόδου και διαμονής για τον λόγο που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στοιχείο c, […] μπορούν επίσης να αναλάβουν τα όργανα διατήρησης της τάξης που ορίζονται με τη σχετική κανονιστική πράξη της Κυβερνήσεως, εντός της σφαίρας των αρμοδιοτήτων τους, με στόχο την εκπλήρωση της αποστολής τους που συνδέεται με την προστασία των εκ του νόμου καθοριζομένων συμφερόντων. Αν η αυτοτελής απαγόρευση εισόδου και διαμονής και η διοικητική απέλαση με διαταγή της αστυνομίας αλλοδαπών επιβάλλονται για τους λόγους που μνημονεύονται στην παράγραφο 1, στοιχείο c, […] τα όργανα διατήρησης της τάξης που ορίζονται με τη σχετική κανονιστική πράξη της Κυβερνήσεως, στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στα καθήκοντα και στις αρμοδιότητές τους, διατυπώνουν πρόταση σχετικά με τη διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής. Η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας δεν μπορεί να αποκλίνει από το περιεχόμενο της πρότασης.»

17 Το άρθρο 44, παράγραφος 1, του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Η διάρκεια της αυτοτελούς απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής βάσει του άρθρου 43, παράγραφος 1, στοιχεία a και b, ευθυγραμμίζεται με τη διάρκεια της υποχρεώσεως ή της απαγορεύσεως στην οποία βασίζεται η απόφαση. Η διάρκεια της αυτοτελούς απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής βάσει του άρθρου 43, παράγραφος 1, στοιχεία c έως f, καθορίζεται από την υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας η οποία λαμβάνει την σχετική απόφαση, η δε μέγιστη διάρκειά της είναι τρία έτη, με δυνατότητα, κατά περίπτωση, να παραταθεί κατά τρία επιπλέον έτη κατ’ ανώτατο όριο. Η απαγόρευση εισόδου και διαμονής παύει αμέσως να ισχύει εάν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο επιβλήθηκε.»

18 Κατά το άρθρο 45, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου:

«1) Προτού εκδώσει απόφαση διοικητικής απέλασης με διαταγή της αστυνομίας αλλοδαπών εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος διαθέτει άδεια διαμονής λόγω των οικογενειακών δεσμών του, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας λαμβάνει υπόψη τις ακόλουθες πτυχές:

α) τη διάρκεια της διαμονής·

β) την ηλικία και την οικογενειακή κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας, και τις ενδεχόμενες συνέπειες που θα επέφερε η απέλασή του για τα μέλη της οικογένειάς του·

γ) τους δεσμούς του υπηκόου τρίτης χώρας με την Ουγγαρία καθώς και το γεγονός ότι δεν έχει σχέσεις με τη χώρα καταγωγής του.»

19 Το άρθρο 87/Β, παράγραφος 4, του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«Η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας που επιλαμβάνεται της υποθέσεως δεσμεύεται από τη γνώμη της ειδικής αρχής όσον αφορά το ζήτημα της σχετικής πραγματογνωμοσύνης.»

Ο τροποποιητικός νόμος

20 Το άρθρο 17 του 2018. évi CXXXIII. törvény az egyes migrációs tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról (νόμου CXXXIII του 2018, για την τροποποίηση ορισμένων νόμων σχετικά με τη μετανάστευση και άλλων συναφών νόμων), της 21ης Δεκεμβρίου 2018 (*Magyar Közlöny* 2018/208.) (στο εξής: τροποποιητικός νόμος), τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2019. Κατά το γράμμα του άρθρου αυτού:

«Ο νόμος Ι συμπληρώνεται με το άρθρο 94 ως ακολούθως:

“94. § 1) Στις διαδικασίες που αφορούν υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας Ούγγρων πολιτών, οι οποίες κινήθηκαν ή άρχισαν εκ νέου μετά την έναρξη ισχύος του [τροποποιητικού νόμου] εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου ΙΙ.

[…]

4) Η άδεια διαμονής ή η άδεια μόνιμης διαμονής που εγκύρως κατέχει ο υπήκοος τρίτης χώρας ως μέλος οικογένειας Ούγγρου πολίτη ανακαλείται:

[…]

β) εάν η διαμονή του υπηκόου τρίτης χώρας θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια της Ουγγαρίας.

5) Όταν τίθενται ζητήματα πραγματογνωμοσύνης κατά την παράγραφο 4, στοιχείο b, είναι απαραίτητη η επικοινωνία με τις ορισθείσες ειδικές αρχές, σύμφωνα με τους κανόνες του νόμου ΙΙ περί χορηγήσεως αδείας εγκαταστάσεως, προκειμένου να ζητηθεί η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης.

[…]”»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Ο M.D. είναι υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος μετέβη στην Ουγγαρία το 2002. Εγκαταστάθηκε στο εν λόγω κράτος μέλος με τη μητέρα του, καθώς και με τη σύντροφό του και το ανήλικο τέκνο τους, γεννηθέν το 2016, αμφότεροι ουγγρικής υπηκοότητας. Τα τρία αυτά πρόσωπα συντηρούνται από τον M.D. Ο M.D. εργαζόταν σε αρτοποιείο το οποίο εκμεταλλευόταν. Διαθέτει άλλα τέσσερα αρτοποιεία στην Ουγγαρία και έχει συστήσει την εταιρία του στη Σλοβακία.

22 Στις 31 Μαΐου 2003 χορηγήθηκε στον M.D. άδεια διαμονής στο ουγγρικό έδαφος. Η εν λόγω άδεια διαμονής παρατάθηκε επανειλημμένως.

23 Στις 12 Ιουνίου 2018 ο M.D. ζήτησε να του χορηγηθεί δελτίο μόνιμης διαμονής στην Ουγγαρία, αίτηση η οποία απορρίφθηκε από την υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας, αποφαινόμενη σε πρώτο βαθμό. Αφ' ης στιγμής είχε επιβληθεί εις βάρος του M.D. ποινή φυλάκισης ενός έτους για το αδίκημα της παράνομης διακίνησης μεταναστών, το οποίο τέλεσε διά της παροχής συνδρομής στην παράνομη διέλευση των συνόρων, η ως άνω αρχή υπέβαλε αίτηση αναφορικά με την εθνική ασφάλεια, σε συνέχεια της οποίας η Alkotmányvédelmi Hivatal (υπηρεσία προστασίας του Συντάγματος, Ουγγαρία) εκτίμησε ότι η συμπεριφορά του M.D. έπρεπε να θεωρηθεί ότι συνιστά πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια.

24 Με απόφαση της 27ης Αυγούστου 2018, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας διαπίστωσε ότι η άδεια διαμονής του M.D. είχε λήξει. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε με την από 26 Νοεμβρίου 2018 απόφαση της ίδιας αρχής, αποφαινόμενης σε δεύτερο βαθμό. Οι δύο αυτές αποφάσεις στηρίχθηκαν στη γνωμοδότηση της υπηρεσίας προστασίας του Συντάγματος περί της οποίας έγινε λόγος στην προηγούμενη σκέψη.

25 Στις 3 Ιανουαρίου 2019 η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας εξέδωσε απόφαση επιστροφής έναντι του M.D. και του επέβαλε πενταετή απαγόρευση εισόδου και διαμονής. Εντούτοις, η απόφαση αυτή ανακλήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2019 ως αντίθετη προς το άρθρο 42, παράγραφος 1, του νόμου I.

26 Με απόφαση της 28ης Μαΐου 2019, το Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (πρωτοβάθμιο δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία) ακύρωσε την από 26 Νοεμβρίου 2018 απόφαση της υπηρεσίας αλλοδαπών της αστυνομίας και επεξέτεινε τα αποτελέσματα της ακυρώσεως αυτής και στην από 27 Αυγούστου 2018 απόφαση της ίδιας αρχής, με το σκεπτικό ότι η υπηρεσία αλλοδαπών δεν είχε αποδείξει ότι πληρούνταν οι σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρου 33 του νόμου I, καθόσον στήριξε την απόφασή της σε γνωμοδότηση της υπηρεσίας προστασίας του Συντάγματος, η οποία δεν είχε παρέμβει στην επίμαχη διαδικασία ως ειδική αρχή. Επιπλέον, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας δεν είχε αξιολογήσει όλες τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, όπως όφειλε να πράξει ακόμη και αν ο M.D. συνιστούσε πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια ή για τη δημόσια τάξη. Εξάλλου, το εν λόγω δικαστήριο διέταξε την ίδια ως άνω αρχή να αξιολογήσει, στο πλαίσιο νέας διαδικασίας, το σύνολο των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, και ειδικώς το γεγονός ότι ο M.D. και η σύντροφός του διήγαν οικογενειακή ζωή στην Ουγγαρία από κοινού με το ανήλικο τέκνο τους, το οποίο είχε την ουγγρική υπηκοότητα.

27 Με απόφαση της 29ης Αυγούστου 2019, μετά το πέρας της νέας διαδικασίας, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας απέρριψε την αίτηση του M.D. για τη χορήγηση δελτίου διαμονής, στηριζόμενη σε γνωμοδότηση της υπηρεσίας προστασίας του Συντάγματος και της Pest Megyei Rendőr-főkapitányság (κεντρικής αστυνομικής αρχής της Κομητείας της Πέστης, Ουγγαρία),

κατά την οποία η συμπεριφορά του M.D. συνιστούσε πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια. Αποφαινόμενη σε δεύτερο βαθμό, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας επικύρωσε την απόφαση αυτή, υπογραμμίζοντας ιδίως ότι, σύμφωνα με το άρθρο 87/B, παράγραφος 4, του νόμου II, το οποίο τυγχάνει εφαρμογής από της ενάρξεως ισχύος του τροποποιητικού νόμου, δεν μπορούσε να αποστεί από τη γνωμοδότηση αυτή.

28 Το Fővárosi Törvényszék (δικαστήριο περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία) απέρριψε την προσφυγή που άσκησε ο M.D. κατά της εν λόγω αποφάσεως.

29 Το Kúria (Ανώτατο Δικαστήριο, Ουγγαρία) επικύρωσε την απόφαση του Fővárosi Törvényszék (δικαστηρίου περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία), κρίνοντας ότι είχαν προσκομισθεί επαρκή στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η διαμονή του M.D. στην Ουγγαρία συνιστούσε πραγματική και άμεση απειλή για την εθνική ασφάλεια του εν λόγω κράτους μέλους και ότι, αφ' ης στιγμής συντρέχει η απειλή αυτή, η αξιολόγηση της προσωπικής κατάστασής του δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε θετική έκβαση της αιτήσεώς του.

30 Στις 14 Οκτωβρίου 2020 η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας εξέδωσε εις βάρος του M.D. απόφαση τριετούς απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής και διέταξε την εισαγωγή της σχετικής με την απαγόρευση αυτή καταχώρισης στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (στο εξής: SIS).

31 Η εν λόγω αρχή έκρινε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 1, του νόμου I, το οποίο εισήχθη στον νόμο αυτό με τον τροποποιητικό νόμο, ο M.D. εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου II. Επισήμανε επίσης ότι η υπηρεσία προστασίας του Συντάγματος συνιστούσε την απέλαση του M.D. καθώς και την επιβολή δεκαετούς απαγόρευσης εισόδου και διαμονής εις βάρος του. Η εν λόγω αρχή επισήμανε επίσης ότι οι σλοβακικές αρχές είχαν χορηγήσει στον M.D. άδεια διαμονής διετούς διάρκειας αρχής γενομένης από τις 26 Φεβρουαρίου 2019.

32 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω στοιχείων, η υπηρεσία αλλοδαπών της αστυνομίας έκρινε ότι η συμπεριφορά του M.D. συνιστούσε απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ουγγαρίας.

33 Δεν εκδόθηκε απόφαση επιστροφής πριν από την έκδοση της εις βάρος του M.D. αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, περί της οποίας έγινε λόγος στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, καθότι ο M.D. είχε εγκαταλείψει το ουγγρικό έδαφος στις 24 Σεπτεμβρίου 2020.

34 Επιληφθέν προσφυγής ασκηθείσας από τον M.D. κατά της ως άνω αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει πρώτον ότι η απόφαση αυτή, καίτοι εκδόθηκε ενόσω ο M.D. δεν διέμενε πλέον στην Ουγγαρία, πρέπει να θεωρηθεί ως απαγόρευση εισόδου, κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας 2008/115.

35 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι η παράταση της άδειας διαμονής που είχε χορηγηθεί στον M.D. από τις σλοβακικές αρχές δεν κατέστη δυνατή λόγω της ως άνω αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής και της καταχώρισης του M.D. στο SIS και, αφετέρου, ότι, κατά την ημερομηνία υποβολής της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, ο M.D. διέμενε στην Αυστρία και δεν μπορούσε να επιστρέψει στην Ουγγαρία λόγω της άρνησης της υπηρεσίας αλλοδαπών της αστυνομίας να εκτελέσει την οριστική διάταξη με την οποία το εν λόγω δικαστήριο είχε αναστείλει τα αποτελέσματα της απόφασης απαγόρευσης εισόδου και διαμονής.

36 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, δεύτερον, ότι το πεδίο εφαρμογής του νόμου Ι, ο οποίος μετέφερε στο εσωτερικό δίκαιο την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 229, σ. 35), εκτεινόταν, μεταξύ άλλων, στους υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας Ούγγρου υπηκόου ο οποίος δεν είχε ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας. Συνακόλουθα, ο νόμος αυτός επέτρεπε στους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών να διαμένουν στην Ουγγαρία υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τους υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας υπηκόων κρατών μελών του ΕΟΧ οι οποίοι είχαν κάνει χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Εντούτοις, ο τροποποιητικός νόμος, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2019, εξαίρεσε τους υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας Ούγγρου υπηκόου, από το πεδίο εφαρμογής του νόμου Ι και κατέστησε εφαρμοστέο για την είσοδο και τη διαμονή τους τον νόμο ΙΙ, ο οποίος, μέχρι τότε, ρύθμιζε μόνον την είσοδο και τη διαμονή των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν ήταν μέλη της οικογένειας υπηκόου κράτους μέλους του ΕΟΧ.

37 Κατά το άρθρο 17 του εν λόγω τροποποιητικού νόμου, ο νόμος ΙΙ εφαρμόζεται και στις διαδικασίες οι οποίες, όπως εν προκειμένω, άρχισαν εκ νέου μετά την έναρξη ισχύος του. Πάντως, με τον νόμο ΙΙ η ανάκληση άδειας διαμονής ή άδειας μόνιμης διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας καθίσταται ευχερέστερη απ' ό,τι υπό το κράτος του νόμου Ι, ιδίως στην περίπτωση που η συμπεριφορά του υπηκόου αυτού θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια της Ουγγαρίας. Επομένως, σε μια τέτοια περίπτωση, η απέλαση του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να διατάσσεται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι οικογενειακές ή προσωπικές περιστάσεις του υπηκόου αυτού.

38 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει όμως, μεταξύ άλλων, ότι, με την απόφαση της 11ης Μαρτίου 2021, État belge (Επιστροφή του γονέα ενός ανηλίκου) (C-112/20, EU:C:2021:197), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με το άρθρο 24 του Χάρτη, επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού πριν εκδώσουν απόφαση επιστροφής, συνοδευόμενη από απαγόρευση εισόδου, ακόμη και όταν ο αποδέκτης της αποφάσεως αυτής δεν είναι ο ανήλικος, αλλά ο πατέρας του.

39 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, τρίτον, ότι οι Ούγγροι υπήκοοι, μέλη της οικογένειας του M.D., δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι, κατά συνέπεια, ο M.D. δεν μπορεί να θεμελιώσει παράγωγο δικαίωμα διαμονής ούτε με βάση την οδηγία 2004/38 ούτε με βάση το άρθρο 21 ΣΛΕΕ.

40 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σε περίπτωση άμεσης εκτέλεσης της απέλασης υπηκόου τρίτης χώρας που διατάσσεται για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα μέλη της οικογένειας του υπηκόου αυτού τα οποία έχουν, όπως εν προκειμένω, την ιθαγένεια της Ένωσης οφείλουν επίσης να εγκαταλείψουν το ουγγρικό έδαφος διότι, σε αντίθετη περίπτωση, η οικογενειακή ενότητα θα διαρρηγνυόταν μόνιμα, δεδομένου ότι ο λόγος που συνδέεται με την εθνική ασφάλεια δεν συνάδει ούτε με τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Πλην όμως, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η άρνηση αναγνωρίσεως δικαιώματος διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας είναι ικανή να θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητα της ιθαγένειας της Ένωσης σε περίπτωση κατά την οποία μεταξύ του υπηκόου τρίτης χώρας και του πολίτη της Ένωσης, που είναι μέλος της

οικογένειάς του, υφίσταται σχέση εξάρτησης τέτοιας φύσεως, ώστε ο πολίτης της Ένωσης να εξαναγκάζεται να συνοδεύσει τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας και να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης.

41 Το ίδιο δικαστήριο θεωρεί ότι καμία διάταξη του ουγγρικού δικαίου δεν προβλέπει ότι οι προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις πρέπει να εξετάζονται από την έκδοση αποφάσεως απαγόρευσης εισόδου και διαμονής έναντι υπηκόων τρίτων χωρών που δεν διαθέτουν άδεια διαμονής. Ωσαύτως, ο M.D. ευρίσκεται σε λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση όχι μόνο σε σχέση με εκείνη των υπηκόων τρίτων χωρών, μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας, αλλά και σε σχέση με εκείνη των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, αφ' ης στιγμής η κατάσταση των τελευταίων υπηκόων τρίτων χωρών ρυθμίζεται από τις οδηγίες που μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο με τον νόμο ΙΙ, οι οποίες όμως δεν εφαρμόζονται στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, όπως ο M.D.

42 Τέταρτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, σε περίπτωση που η νέα ουγγρική νομοθεσία δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης και ελλείψει άλλης ειδικής εθνικής ρύθμισης, μπορεί να ληφθεί υπόψη το άρθρο 42, παράγραφος 1, του νόμου Ι, το οποίο ίσχυε για τον M.D. έως την 1η Ιανουαρίου 2019, ή αν μπορεί να μην εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο και να στηρίξει την απόφασή του ευθέως στην οδηγία 2008/115.

43 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν υφίσταται νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την άρνηση της υπηρεσίας αλλοδαπών της αστυνομίας να εκτελέσει διάταξη όπως αυτή με την οποία το εν λόγω δικαστήριο διέταξε την αναστολή της αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής που εκδόθηκε εις βάρος του M.D., περί της οποίας έγινε λόγος στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Fővárosi Törvényszék (δικαστήριο περιφέρειας Βουδαπέστης, Ουγγαρία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν τα άρθρα 5 και 11 της οδηγίας [2008/115] και το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, 20, 24 και 47 του Χάρτη, την έννοια ότι αντιτίθενται σε πρακτική κράτους μέλους η οποία επεκτείνει την εφαρμογή νομοθετικής μεταρρυθμίσεως και σε διαδικασίες οι οποίες αρχίζουν εκ νέου κατόπιν δικαστικής εντολής εκδοθείσας στο πλαίσιο προγενεστέρως κινηθεισών διαδικασιών, συνεπεία δε της εν λόγω νομοθετικής μεταρρυθμίσεως ο υπήκοος τρίτης χώρας, μέλος της οικογενείας πολίτη της Ένωσης, υπόκειται σε πολύ δυσμενέστερο δικονομικό καθεστώς, με αποτέλεσμα να χάνει την ιδιότητα του προσώπου που δεν μπορεί να απομακρυνθεί ούτε καν για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή εθνικής ασφαλείας, την οποία είχε αποκτήσει λόγω της μέχρι τούδε διάρκειας διαμονής του, να απορρίπτεται κατόπιν αυτού η αίτησή του για έκδοση δελτίου μόνιμης διαμονής με βάση την ίδια ακριβώς πραγματική κατάσταση και για λόγους εθνικής ασφαλείας, να του αφαιρείται το δελτίο διαμονής που είχε εκδοθεί υπέρ του και στη συνέχεια να του επιβάλλεται απαγόρευση εισόδου και διαμονής, χωρίς να ληφθεί υπόψη η προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση σε καμία από τις διαδικασίες –ιδίως, στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι συντηρεί επίσης έναν ανήλικο Ούγγρο υπήκοο–, αποφάσεις που έχουν ως αποτέλεσμα είτε τη διάσπαση της οικογενειακής ενότητας είτε την υποχρέωση των πολιτών της Ένωσης που είναι μέλη της οικογενείας του υπηκόου τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένου του ανήλικου τέκνου του, να εγκαταλείψουν το έδαφος του κράτους μέλους;

2) Έχουν τα άρθρα 5 και 11 της οδηγίας 2008/115 και το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7 και 24 του Χάρτη, την έννοια ότι αντιτίθενται σε πρακτική κράτους μέλους κατά την οποία δεν εξετάζονται οι προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις του υπηκόου τρίτης χώρας πριν του επιβληθεί απαγόρευση εισόδου και διαμονής, με την αιτιολογία ότι η διαμονή του εν λόγω προσώπου, μέλους οικογενείας πολίτη της Ένωσης, συνιστά πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ή στο δεύτερο ερώτημα:

3) Έχουν το άρθρο 20 ΣΛΕΕ και τα άρθρα 5 και 13 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τα άρθρα 20 και 47 του Χάρτη, καθώς και η αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2008/115, η οποία καθιερώνει ως πρωταρχικό μέλημα την υποχρέωση να λαμβάνεται υπόψη το συμφέρον του παιδιού, και η αιτιολογική σκέψη 24 της ίδιας οδηγίας, η οποία απαιτεί να διασφαλίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι αρχές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, την έννοια ότι, σε περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο διαπιστώσει, βασιζόμενο στην απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι η νομοθεσία του κράτους μέλους ή η πρακτική των υπηρεσιών αλλοδαπών η οποία βασίζεται στη νομοθεσία αυτή είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί το εν λόγω δικαστήριο, κατά την εξέταση της νομικής βάσεως της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, να λάβει υπόψη, ως κεκτημένο δικαίωμα του προσφεύγοντος στην παρούσα υπόθεση, το γεγονός ότι, υπό το καθεστώς του [νόμου Ι], ο προσφεύγων πληρούσε τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 42 του ανωτέρω νόμου, δηλαδή άνω των 10 ετών νόμιμη διαμονή στην Ουγγαρία, ή μήπως πρέπει το δικαστήριο αυτό, κατά την εξέταση της βασιμότητας της επιβολής απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, να στηρίξει τη συνεκτίμηση των οικογενειακών και προσωπικών περιστάσεων απευθείας στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115, ελλείψει σχετικής ρυθμίσεως στον [νόμο ΙΙ];

4) Συνάδει προς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα προς το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115 και προς το δικαίωμα αμερόληπτου δικαστηρίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, η πρακτική κράτους μέλους σύμφωνα με την οποία, στην ένδικη διαδικασία που κινεί υπήκοος τρίτης χώρας, μέλος της οικογενείας πολίτη της Ένωσης, στο πλαίσιο της ασκήσεως του δικαιώματός του προσφυγής, οι αρμόδιες υπηρεσίες αλλοδαπών δεν εκτελούν τελεσίδικη δικαστική απόφαση με την οποία διατάσσεται η παροχή άμεσης δικαστικής προστασίας κατά της εκτελέσεως της αποφάσεως [των εν λόγω υπηρεσιών] με την αιτιολογία ότι έχουν ήδη εισάγει στο [SIS] καταχώριση περί της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, με αποτέλεσμα ο υπήκοος τρίτης χώρας που είναι μέλος της οικογενείας πολίτη της Ένωσης να μην μπορεί να ασκήσει αυτοπροσώπως το δικαίωμα προσφυγής ούτε να εισέλθει στην Ουγγαρία κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και πριν από την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως στην υπόθεση που τον αφορά;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

45 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εκδικασθεί η υπό κρίση υπόθεση με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

46 Με απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, το πέμπτο τμήμα αποφάσισε, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, ότι δεν συνέτρεχε λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα υπαγωγής της υπό κρίση υποθέσεως στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

47 Την 1η Οκτωβρίου 2021 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

48 Κατά την Ουγγρική Κυβέρνηση, τα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να κριθούν απαράδεκτα στο μέτρο που σκοπούν, αφενός, στο να διαπιστωθεί αν το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην ανάκληση του δικαιώματος διαμονής του M.D. στο ουγγρικό έδαφος, καίτοι η ανάκληση αυτή δεν αποτελεί αντικείμενο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, και, αφετέρου, στην ερμηνεία της οδηγίας 2008/115, ενώ η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση απαγόρευσης εισόδου και διαμονής, η οποία εκδόθηκε αφού ο M.D. είχε εγκαταλείψει το ουγγρικό έδαφος, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

49 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει συναφώς ότι τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που υποβάλλονται από το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο αυτό προσδιορίζει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που του έχει υποβάλει εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

50 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και από την απάντηση του αιτούντος δικαστηρίου στο αίτημα παροχής πληροφοριών που του απηύθυνε το Δικαστήριο προκύπτει, αφενός, ότι το αιτούν δικαστήριο καλείται να ελέγξει μόνον τη νομιμότητα της εκδοθείσας εις βάρος του M.D. αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, δεδομένου ότι η απόφαση με την οποία ανακλήθηκε το δικαίωμα διαμονής του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας στο ουγγρικό έδαφος έχει καταστεί απρόσβλητη, και, αφετέρου, ότι η εν λόγω απαγόρευση εισόδου και διαμονής ισχύει για το σύνολο του εδάφους της Ένωσης.

51 Επομένως, όπως υποστηρίζει η Ουγγρική Κυβέρνηση, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι λυσιτελή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης μόνο στο μέτρο που αφορούν την εκδοθείσα εις βάρος του M.D. απόφαση απαγόρευσης εισόδου και διαμονής και, ως εκ τούτου, είναι παραδεκτά μόνον καθ' ο μέρος αφορούν την εν λόγω απόφαση.

52 Όσον αφορά, αντιθέτως, τη λυσιτέλεια της ερμηνείας της οδηγίας 2008/115 στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, υπενθυμίζεται ότι, όταν, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, δεν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, ένσταση στηριζόμενη σε αδυναμία εφαρμογής της διάταξης αυτής στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αφορά το παραδεκτό της

αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, αλλά την ουσία των ερωτημάτων (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2022, ASADE, C-436/20, EU:C:2022:559, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

53 Με το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 20 ΣΛΕΕ και τα άρθρα 5 και 11 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, 20, 24 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στην εκ μέρους κράτους μέλους έκδοση αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος είναι μεν υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, πλην όμως ουδέποτε άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, για τον λόγο ότι η συμπεριφορά του υπηκόου τρίτης χώρας συνιστά πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια του κράτους μέλους, χωρίς να εξετάζεται η προσωπική και οικογενειακή κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας.

54 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, κατά την Ουγγρική Κυβέρνηση, με βάση την εφαρμοστέα ουγγρική νομοθεσία επιτρέπεται να λαμβάνεται υπόψη, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η προσωπική και οικογενειακή κατάσταση υπηκόου τρίτης χώρας προτού εκδοθεί εις βάρος του απόφαση απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης.

55 Τούτου δοθέντος, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως, τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα υποβάλλονται από το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο αυτό προσδιορίζει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο. Επομένως, η εξέταση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να γίνεται υπό το πρίσμα της ερμηνείας του εθνικού δικαίου στην οποία προέβη το αιτούν δικαστήριο και όχι εκείνης την οποία επικαλείται η κυβέρνηση κράτους μέλους [απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, Centre public d'action sociale de Liège (Ανάκληση ή αναστολή αποφάσεως επιστροφής), C-825/21, EU:C:2022:810, σκέψη 35].

56 Επομένως, στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση εκκινώντας από την παραδοχή ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν επιτρέπεται με βάση το εθνικό δίκαιο να λαμβάνεται υπόψη η προσωπική και οικογενειακή κατάσταση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας προτού εκδοθεί εις βάρος του απόφαση απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης, όπερ εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

– *Επί του άρθρου 20 ΣΛΕΕ*

57 Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αποκλείει εθνικά μέτρα τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα να στερούν τους πολίτες της Ένωσης από τη δυνατότητα να απολαύσουν πράγματι τα δικαιώματα που τους παρέχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης [αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, σκέψη 42, και της 27ης Φεβρουαρίου 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Σύζυγος πολίτη της Ένωσης), C-836/18, EU:C:2020:119, σκέψη 37].

58 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι υφίστανται όλως ειδικές περιπτώσεις στις οποίες, μολονότι το σχετικό με το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών παράγωγο δίκαιο δεν τυγχάνει εφαρμογής και ο ενδιαφερόμενος πολίτης της Ένωσης δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας, επιβάλλεται η αναγνώριση δικαιώματος διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας του εν λόγω πολίτη, καθώς η πρακτική αποτελεσματικότητα της ιθαγένειας της Ένωσης θα καταλυόταν αν, συνεπεία της μη αναγνωρίσεως ενός τέτοιου δικαιώματος, ο εν λόγω πολίτης αναγκαζόταν εκ των πραγμάτων να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, στερούμενος, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα να απολαύσει πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που του παρέχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης [πρβλ. αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, σκέψεις 43 και 44, και της 5ης Μαΐου 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Διαμονή μέλους της οικογένειας – Ανεπαρκείς πόροι), C-451/19 και C-532/19, EU:C:2022:354, σκέψη 45].

59 Εντούτοις, η άρνηση αναγνωρίσεως δικαιώματος διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας είναι ικανή να θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητα της ιθαγένειας της Ένωσης μόνο σε περίπτωση κατά την οποία μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του πολίτη της Ένωσης που είναι μέλος της οικογένειάς του υφίσταται σχέση εξάρτησης τέτοιας φύσεως ώστε ο πολίτης της Ένωσης να εξαναγκάζεται να συνοδεύσει τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας και να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του [αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2018, K.A. κ.λπ. (Οικογενειακή επανένωση στο Βέλγιο), C-82/16, EU:C:2018:308, σκέψη 52, και της 5ης Μαΐου 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Διαμονή μέλους της οικογένειας – Ανεπαρκείς πόροι), C-451/19 και C-532/19, EU:C:2022:354, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

60 Δεύτερον, όπως και η άρνηση ή η απώλεια δικαιώματος διαμονής στο έδαφος κράτους μέλους, απαγόρευση εισόδου στο έδαφος της Ένωσης, επιβληθείσα σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερηθεί ο εν λόγω πολίτης τη δυνατότητα να απολαύσει πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που του παρέχει η ιδιότητά του αυτή, όταν, λόγω της σχέσεως εξαρτήσεως που υφίσταται μεταξύ των προσώπων αυτών, η εν λόγω απαγόρευση εισόδου εξαναγκάζει, εκ των πραγμάτων, τον εν λόγω πολίτη να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, προκειμένου να συνοδεύσει το μέλος της οικογένειάς του, υπήκοο τρίτης χώρας στον οποίο έχει επιβληθεί η εν λόγω απαγόρευση εισόδου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2016, CS, C-304/14, EU:C:2016:674, σκέψη 32).

61 Εν προκειμένω, το ανήλικο τέκνο του M.D., όπως και η μητέρα του, απολαύουν, ως πολίτες της Ένωσης, των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί a priori το ενδεχόμενο η επιβληθείσα στον M.D. απαγόρευση εισόδου και διαμονής να έχει ως αποτέλεσμα να στερηθούν εκ των πραγμάτων οι εν λόγω πολίτες της Ένωσης τη δυνατότητα να απολαύσουν πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που αντλούν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης. Τούτο θα συνέβαινε εάν μεταξύ του M.D. και του ανήλικου τέκνου του ή της συντρόφου του υφίστατο σχέση εξαρτήσεως –όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 20 ΣΛΕΕ– λόγω της οποίας το ανήλικο τέκνο ή η σύντροφος του M.D. θα αναγκάζονταν στην πράξη να εγκαταλείψουν και αυτοί το έδαφος της Ένωσης [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2018, K.A. κ.λπ. (Οικογενειακή επανένωση στο Βέλγιο), C-82/16, EU:C:2018:308, σκέψεις 65 και 71 έως 75, και της 5ης Μαΐου 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Διαμονή μέλους της οικογένειας – Ανεπαρκείς πόροι), C-451/19 και C-532/19, EU:C:2022:354, σκέψεις 56 και 64 έως 69].

62 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο M.D. είχε δικαίωμα διαμονής στη Σλοβακία κατά την ημερομηνία ανακλήσεως της άδειας διαμονής του στο ουγγρικό έδαφος. Ως εκ τούτου, δεν φαίνεται ότι, λόγω της ανάκλησης της άδειας διαμονής, μπορεί στην πράξη να εξαναγκαστεί το ανήλικο τέκνο και η σύντροφος του M.D., μητέρα του τέκνου αυτού, να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, αφ' ης στιγμής από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι οι εν λόγω πολίτες της Ένωσης δεν είχαν δυνατότητα νόμιμης διαμονής στη Σλοβακία.

63 Επομένως, με βάση τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, δεν είναι βέβαιο ότι η ανάκληση της άδειας διαμονής του M.D. με απόφαση των ουγγρικών αρχών ήταν ικανή να θίξει το άρθρο 20 ΣΛΕΕ (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψεις 34 και 35).

64 Στον αντίποδα, εκδίδοντας την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση απαγόρευσης εισόδου και διαμονής, τα αποτελέσματα της οποίας προσλαμβάνουν ευρωπαϊκή διάσταση, οι ουγγρικές αρχές στέρησαν από τον M.D. κάθε δικαίωμα διαμονής στο έδαφος του συνόλου των κρατών μελών (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2018, E, C-240/17, EU:C:2018:8, σκέψη 42).

65 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να απαγορεύσει την είσοδο στο έδαφος της Ένωσης σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας του οποίου είναι πολίτης της Ένωσης, υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, ο οποίος ουδέποτε άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, χωρίς να έχει εξακριβωθεί αν υφίσταται μεταξύ του υπηκόου τρίτης χώρας και του μέλους της οικογένειας σχέση εξαρτήσεως, όπως αυτή περιγράφεται στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως. Όλως αντιθέτως, οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να εκτιμήσουν, ιδίως, βάσει των στοιχείων τα οποία θα πρέπει να μπορούν ελεύθερα να τους προσκομίσουν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας και ο ενδιαφερόμενος πολίτης της Ένωσης και πραγματοποιώντας, εφόσον είναι αναγκαίο, τις απαραίτητες έρευνες, κατά πόσον υφίσταται, μεταξύ των δύο αυτών προσώπων, τέτοια σχέση εξαρτήσεως [πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Σύζυγος πολίτη της Ένωσης), C-836/18, EU:C:2020:119, σκέψη 53].

66 Τρίτον, επισημαίνεται ότι ο M.D. στερήθηκε του δικαιώματός του διαμονής στο ουγγρικό έδαφος για τον λόγο ότι η συμπεριφορά του συνιστούσε πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια και ότι η εκδοθείσα εις βάρος του απόφαση απαγόρευσης εισόδου και διαμονής στο έδαφος της Ένωσης στηρίχθηκε στον ίδιο λόγο.

67 Στο μέτρο αυτό, υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παρεκκλίνουν από το παράγωγο δικαίωμα διαμονής, το οποίο απορρέει από το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, για το μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης περί του οποίου γίνεται λόγος στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της δημόσιας τάξης ή η διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας. Τούτο μπορεί να συμβαίνει όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ή εθνική ασφάλεια [πρβλ. απόφαση της 8ης Μαΐου 2018, K.A. κ.λπ. (Οικογενειακή επανένωση στο Βέλγιο), C-82/16, EU:C:2018:308, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

68 Εντούτοις, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 103 των προτάσεών του, η εφαρμογή μιας τέτοιας παρεκκλίσεως δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στο ποινικό μητρώο του υπηκόου τρίτης χώρας. Μπορεί, αν συντρέχει λόγος, να συναχθεί μόνο μετά από συγκεκριμένη εκτίμηση του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ο σεβασμός των

οποίων διασφαλίζεται από το Δικαστήριο, και, ενδεχομένως, του υπέρτερου συμφέροντος του ανήλικου τέκνου. Ειδικότερα, η αρμόδια εθνική αρχή μπορεί να λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων, τη σοβαρότητα των διαπραχθέντων αδικημάτων και τον βαθμό αυστηρότητας των εν λόγω καταδικαστικών αποφάσεων καθώς και το χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας δημοσίευσής τους και της ημερομηνίας κατά την οποία η αρχή αυτή αποφαίνεται. Όταν η σχέση εξάρτησης μεταξύ του υπηκόου τρίτης χώρας και ενός ανηλίκου πολίτη της Ένωσης απορρέει από το γεγονός ότι ο πρώτος είναι ο γονέας του δεύτερου, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη η ηλικία, η κατάσταση της υγείας καθώς και η οικογενειακή και οικονομική κατάσταση του ανήλικου πολίτη της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 5ης Μαΐου 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Διαμονή μέλους της οικογένειας – Ανεπαρκείς πόροι), C-451/19 και C-532/19, EU:C:2022:354, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

69 Ως εκ τούτου, όταν αποδεδειγμένα υφίσταται μεταξύ του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας και του μέλους της οικογένειάς του, πολίτη της Ένωσης, σχέση εξάρτησης όπως αυτή περιγράφεται στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να απαγορεύσει στον υπήκοο τρίτης χώρας να εισέλθει και να διαμείνει στο έδαφος της Ένωσης για λόγους δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας μόνον αφού λάβει υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων και ιδίως, κατά περίπτωση, το υπέρτερο συμφέρον του ανήλικου τέκνου του, πολίτη της Ένωσης.

70 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους έκδοση αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος είναι μεν υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, πλην όμως ουδέποτε άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, χωρίς να έχει προηγουμένως εξετάσει αν υφίσταται μεταξύ των προσώπων αυτών σχέση εξαρτήσεως η οποία θα εξανάγκαζε στην πράξη τον πολίτη της Ένωσης να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, προκειμένου να συνοδεύσει το μέλος της οικογένειάς του, και, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, αν οι λόγοι για τους οποίους εκδίδεται η απόφαση απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης επιτρέπουν παρέκκλιση από το παράγωγο δικαίωμα διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας.

– *Επί της οδηγίας 2008/115*

71 Κατά πρώτον, πρέπει να εξεταστεί αν απόφαση απαγόρευσης εισόδου στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης εκδοθείσα από κράτος μέλος εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115, οσάκις, όπως εν προκειμένω, η απόφαση αυτή εκδίδεται αφού ο υπήκοος αυτός έχει εγκαταλείψει το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, χωρίς να έχει εκδοθεί εις βάρος του ουδεμία απόφαση επιστροφής.

72 Συναφώς, πρώτον, από την αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2008/115 συνάγεται ότι η οδηγία αυτή επιδιώκει την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατρισμού, με βάση κοινούς κανόνες, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να επιστρέφουν με ανθρώπινους όρους και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους. Όπως προκύπτει τόσο από τον τίτλο της όσο και από το άρθρο 1, η οδηγία 2008/115 προβλέπει προς τούτο «κοινούς κανόνες και διαδικασίες» που πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών [απόφαση της 8ης Μαΐου 2018, K.A. κ.λπ. (Οικογενειακή επανένωση στο Βέλγιο), C-82/16, EU:C:2018:308, σκέψη 100 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

73 Υπό την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115 εξαιρέσεων, οι οποίες δεν φαίνεται να έχουν εφαρμογή σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους. Εξάλλου, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, υπόκειται, κατ' αρχήν, στους προβλεπόμενους σε αυτήν κοινούς κανόνες και διαδικασίες ενόψει της απομάκρυνσής του, και τούτο για όσο διάστημα δεν έχει, ενδεχομένως, ρυθμιστεί το ζήτημα της παραμονής του [απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Απομάκρυνση – Θεραπευτική κάνναβη), C-69/21, EU:C:2022:913, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

74 Όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, όταν αποδεικνύεται ο παράνομος χαρακτήρας της διαμονής, πρέπει να εκδίδεται απόφαση επιστροφής εις βάρος του υπηκόου τρίτης χώρας, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων των παραγράφων 2 έως 5 του άρθρου αυτού και με πλήρη τήρηση των απαιτήσεων του άρθρου 5 της οδηγίας, στη δε απόφαση αυτή πρέπει να προσδιορίζεται, μεταξύ των τρίτων χωρών που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, σημείο 3, της οδηγίας 2008/115, εκείνη προς την οποία πρέπει να απομακρυνθεί ο υπήκοος τρίτης χώρας [απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Απομάκρυνση – Θεραπευτική κάνναβη), C-69/21, EU:C:2022:913, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

75 Ωστόσο, από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι πρέπει να επιτρέπεται στον υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος διαμένει μεν παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους, αλλά έχει δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος, να μεταβεί στο άλλο αυτό κράτος μέλος και να μην εκδίδεται άνευ ετέρου απόφαση επιστροφής εις βάρος του, εκτός αν τούτο επιβάλλεται για λόγους δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας [απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2021, M κ.λπ. (Απομάκρυνση προς κράτος μέλος), C-673/19, EU:C:2021:127, σκέψη 35].

76 Τέλος, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη οφείλουν να εκδώσουν απόφαση απαγορεύσεως εισόδου σε περίπτωση που ο υπήκοος τρίτης χώρας, εις βάρος του οποίου εκδόθηκε απόφαση επιστροφής, δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωσή του επιστροφής ή σε περίπτωση που δεν του χορηγήθηκε προθεσμία για οικειοθελή επιστροφή, πράγμα το οποίο μπορεί να συμβεί, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας, όταν ο ενδιαφερόμενος αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια [απόφαση της 8ης Μαΐου 2018, K.A. κ.λπ. (Οικογενειακή επανένωση στο Βέλγιο), C-82/16, EU:C:2018:308, σκέψη 86]. Από το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 1, προκύπτει ότι, στις λοιπές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να συνοδεύουν τις αποφάσεις επιστροφής με τέτοια απαγόρευση εισόδου.

77 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η απαγόρευση εισόδου αποτελεί μέσο αυξήσεως της αποτελεσματικότητας της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα των επιστροφών, το οποίο εξασφαλίζει ότι, για ορισμένο χρονικό διάστημα μετά την απομάκρυνση παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας, αυτός δεν θα μπορεί να επιστρέψει νομίμως στο έδαφος των κρατών μελών [απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου), C-806/18, EU:C:2020:724, σκέψη 32].

78 Δεύτερον, το γεγονός ότι, όπως εν προκειμένω, εκδόθηκε εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας απόφαση απαγορεύσεως εισόδου χωρίς να έχει προηγουμένως εκδοθεί εις βάρος του απόφαση επιστροφής δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι η απόφαση απαγορεύσεως εισόδου εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2008/115.

79 Βεβαίως, από το άρθρο 3, σημείο 6, και από το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι, κατ' αρχήν, δεν νοείται η έκδοση αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας χωρίς να έχει εκδοθεί εις βάρος του απόφαση επιστροφής.

80 Εντούτοις, εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η απόφαση με την οποία η Ουγγαρία απαγόρευσε στον M.D. να εισέλθει στο έδαφος της Ένωσης, με την αιτιολογία ότι η συμπεριφορά του συνιστούσε πραγματική, άμεση και σοβαρή απειλή για την εθνική ασφάλεια, εκδόθηκε σε συνέχεια της απόφασης με την οποία το εν λόγω κράτος μέλος ανακάλεσε, για τον ίδιο λόγο, το δικαίωμά του διαμονής στο έδαφός του.

81 Πλην όμως, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115, σε μια τέτοια περίπτωση, το κράτος μέλος στο οποίο διαμένει παρανόμως ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει να λάβει απόφαση επιστροφής εις βάρος του, ακόμη και όταν ο τελευταίος έχει δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2018, E, C-240/17, EU:C:2018:8, σκέψη 48).

82 Συναφώς, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, όπως υποστήριξε η Ουγγρική Κυβέρνηση, η μη έκδοση τέτοιας αποφάσεως επιστροφής εξηγείται, εν προκειμένω, από την περιπλοκότητα της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων την οποία θεσπίζει η εθνική νομοθεσία. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξεώς του για να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης [αποφάσεις της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, σκέψη 69, και της 25ης Φεβρουαρίου 2021, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Οδηγία για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα – Ποινικό δίκαιο), C-658/19, EU:C:2021:138, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

83 Επομένως, θα ήταν αντίθετο προς τον σκοπό και την όλη οικονομία της οδηγίας 2008/115 να γίνει δεκτό ότι απόφαση απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης εκδοθείσα εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας για λόγο αναγόμενο στη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, λόγω του ότι δεν έχει προηγουμένως εκδοθεί εις βάρος του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας απόφαση επιστροφής.

84 Το να γίνει δεκτό, σε μια τέτοια περίπτωση, ότι η οδηγία 2008/115 δεν έχει εφαρμογή στην απόφαση απαγορεύσεως εισόδου θα στερούσε αδικαιολόγητα από τον υπήκοο τρίτης χώρας τις ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν, δυνάμει της οδηγίας, όταν σκοπεύουν να εκδώσουν απόφαση απαγορεύσεως εισόδου.

85 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:432), δεδομένου ότι η επίμαχη στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση εκείνη περίπτωση ήταν διαφορετική από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης. Πράγματι, η απόφαση απαγορεύσεως εισόδου που αποτέλεσε αντικείμενο της εν λόγω υποθέσεως διατηρήθηκε σε ισχύ, ενώ η απόφαση επιστροφής, την οποία συνόδευε η απόφαση απαγορεύσεως εισόδου, είχε ανακληθεί.

86 Τρίτον, ούτε το γεγονός ότι, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, ο τελευταίος δεν διέμενε πλέον παρανόμως στο έδαφος του κράτους μέλους που εξέδωσε την απόφαση αυτή αρκεί για να εξαιρεθεί η απόφαση αυτή από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115.

87 Συγκεκριμένα, αφενός, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 77 της παρούσας αποφάσεως, μια τέτοια απόφαση απαγορεύσεως αποσκοπεί στο να εμποδίσει τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας να επιστρέψει στο έδαφος της Ένωσης μετά την αναχώρησή του από αυτό. Αφετέρου, το άρθρο 6, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115 επιτρέπει μεν την ταυτόχρονη έκδοση αποφάσεως επιστροφής και αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, πλην όμως ουδόλως την επιβάλλει. Ως εκ τούτου, δεν αρκεί να εκδοθεί η απόφαση απαγορεύσεως εισόδου μετά την αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος κράτους μέλους για να γίνει δεκτό ότι η απόφαση απαγορεύσεως εκφεύγει αυτομάτως του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

88 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι απόφαση απαγορεύσεως εισόδου, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ως απαγόρευση εισόδου, κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας 2008/115, και ότι η έκδοσή της υπόκειται στην τήρηση των προβλεπόμενων από την οδηγία αυτή εγγυήσεων.

89 Κατά δεύτερον, το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115, το οποίο αποτελεί γενικό κανόνα που δεσμεύει τα κράτη μέλη αφ' ης στιγμής εφαρμόζουν την οδηγία [απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Απομάκρυνση – Θεραπευτική κάνναβη), C-69/21, EU:C:2022:913, σκέψη 55], υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού, την οικογενειακή ζωή και την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας. Επομένως, τα κράτη μέλη υπέχουν τέτοια υποχρέωση και όταν σκοπεύουν να εκδώσουν απόφαση απαγορεύσεως εισόδου, κατά την έννοια του άρθρου 11 της εν λόγω οδηγίας.

90 Διευκρινίζεται επίσης ότι, δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού πριν εκδώσουν απόφαση απαγορεύσεως εισόδου, ακόμη και όταν ο αποδέκτης της αποφάσεως αυτής δεν είναι ένας ανήλικος, αλλά ο πατέρας του ανηλίκου αυτού [πρβλ. απόφαση της 11ης Μαρτίου 2021, État belge (Επιστροφή του γονέα ενός ανηλίκου), C-112/20, EU:C:2021:197, σκέψη 43].

91 Επομένως, το εν λόγω άρθρο 5 αντιτίθεται στην έκδοση εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας 2008/115, χωρίς να έχει ληφθεί προηγουμένως υπόψη η κατάσταση της υγείας του καθώς και, κατά περίπτωση, η οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του ανήλικου τέκνου του.

92 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

– το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους έκδοση αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος είναι μεν υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, πλην όμως ουδέποτε άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, χωρίς προηγουμένως να έχει εξετάσει αν υφίσταται μεταξύ των προσώπων αυτών σχέση εξαρτήσεως η οποία θα εξανάγκαζε στην πράξη τον πολίτη της Ένωσης να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, προκειμένου να συνοδεύσει το μέλος της οικογένειάς του, και, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, χωρίς να έχει εξετάσει αν οι λόγοι για τους οποίους εκδίδεται η απόφαση αυτή επιτρέπουν παρέκκλιση από το παράγωγο δικαίωμα διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας·

– το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην έκδοση εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος έπρεπε να είναι ο αποδέκτης αποφάσεως επιστροφής,

απόφασης απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ένωσης, εκδοθείσας σε άμεση συνέχεια της αποφάσεως με την οποία ανακλήθηκε, για λόγους σχετιζόμενους με την εθνική ασφάλεια, το δικαίωμα διαμονής του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, για τους ίδιους λόγους, χωρίς να έχει ληφθεί προηγουμένως υπόψη η κατάσταση της υγείας του καθώς και, κατά περίπτωση, η οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του ανήλικου τέκνου του.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

93 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 20 ΣΛΕΕ και τα άρθρα 5 και 13 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με τα άρθρα 20 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι, όταν εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου εκδοθείσας επί τη βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία είναι ασύμβατη προς το άρθρο 5 της οδηγίας, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να στηριχθεί σε προγενέστερη εθνική ρύθμιση ή υποχρεούται να εφαρμόσει απευθείας το άρθρο 5.

94 Πρώτον, από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, όταν οι διατάξεις οδηγίας είναι, από απόψεως του περιεχομένου τους, απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, είτε σε περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος παρέλειψε να τις μεταφέρει εμπροθέσμως στην εσωτερική έννομη τάξη είτε σε περίπτωση κατά την οποία τις μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη πλημμελώς [αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2004, Pfeiffer κ.λπ., C-397/01 έως C-403/01, EU:C:2004:584, σκέψη 103, και της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 17 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

95 Μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης είναι, αφενός, απαλλαγμένη αιρέσεων όταν θεσπίζει υποχρέωση η οποία δεν συνοδεύεται από καμία επιφύλαξη και δεν απαιτείται για την εκτέλεσή της ή την επαγωγή των αποτελεσμάτων της η έκδοση κάποιας πράξεως, είτε των οργάνων της Ένωσης είτε των κρατών μελών, και, αφετέρου, είναι αρκούντως ακριβής ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο όταν θεσπίζει υποχρέωση χωρίς αμφίσημη διατύπωση. Επίσης, ακόμη και αν μια οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής της, μια διάταξη της οδηγίας αυτής μπορεί να θεωρείται απαλλαγμένη αιρέσεων και ακριβής εφόσον επιβάλλει στα κράτη μέλη, χωρίς αμφίσημη διατύπωση, συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος και δεν συνοδεύεται από καμία αίρεση όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα τον οποίο θεσπίζει [αποφάσεις της 19ης Ιανουαρίου 1982, Becker, 8/81, EU:C:1982:7, σκέψη 25, και της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψεις 18 και 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

96 Εν προκειμένω, το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στηρίζεται στην παραδοχή ότι ο Ούγγρος νομοθέτης παρέβη τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115, καθόσον δεν επέβαλε στην αρμόδια εθνική αρχή να λάβει δεόντως υπόψη την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας καθώς και, κατά περίπτωση, την οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του ανήλικου τέκνου του, προτού εκδώσει, εις βάρος του υπηκόου αυτού, απαγόρευση εισόδου για λόγους σχετιζόμενους με την εθνική ασφάλεια.

97 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, δοθέντος ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα στοιχεία αυτά κατά την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, το εν λόγω άρθρο 5 είναι αρκούντως ακριβές και απαλλαγμένο αιρέσεων ώστε να μπορεί να γίνει

δεκτό ότι παράγει άμεσο αποτέλεσμα. Επομένως, οι μεν ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται το εν λόγω άρθρο, οι δε διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια των κρατών μελών μπορούν να το εφαρμόζουν.

98 Ειδικότερα, όταν ένα κράτος μέλος υπερβαίνει την εξουσία εκτίμησης που διαθέτει, θεσπίζοντας ρύθμιση η οποία δεν διασφαλίζει ότι η αρμόδια εθνική αρχή θα λάβει δεόντως υπόψη την κατάσταση της υγείας συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας καθώς και, κατά περίπτωση, την οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του ανήλικου τέκνου του, ο υπήκοος αυτός πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί ευθέως το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας έναντι μιας τέτοιας ρύθμισης [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 30].

99 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα όλων των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, η αρχή της υπεροχής επιβάλλει ειδικότερα στα εθνικά δικαστήρια να ερμηνεύουν, στο μέτρο του δυνατού, το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης. Πάντως, η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου έχει ορισμένα όρια και δεν είναι ιδίως δυνατόν να αποτελέσει έρεισμα για contra legem ερμηνεία του εθνικού δικαίου [αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, σκέψη 47, και της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψεις 35 και 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

100 Υπενθυμίζεται επίσης ότι η αρχή της υπεροχής επιβάλλει στον εθνικό δικαστή στον οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης την υποχρέωση, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα των εν λόγω κανόνων στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, αφήνοντας εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική, έστω και μεταγενέστερη, η οποία αντιβαίνει σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, χωρίς να υποχρεούται να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνιση της εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, σκέψεις 58 και 61, και της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

101 Ως εκ τούτου, όταν ιδιώτης επικαλείται το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά κράτους μέλους το οποίο το μετέφερε πλημμελώς στην εσωτερική έννομη τάξη, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της επίμαχης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα και, αν δεν δύναται να ερμηνεύσει την εθνική ρύθμιση κατά τρόπο σύμφωνο προς το εν λόγω άρθρο 5, να αφήσει αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστες τις εθνικές διατάξεις που είναι ασύμβατες προς το εν λόγω άρθρο 5.

102 Προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της υποχρεώσεως να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας καθώς και, κατά περίπτωση, η οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του τέκνου, το εθνικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου εκδοθείσας επί τη βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 οφείλει, επομένως, να εξετάσει αν μπορεί να αφήσει την εθνική ρύθμιση ανεφάρμοστη μόνον κατά το μέρος που εμποδίζει να

ληφθούν δεόντως υπόψη οι απαιτήσεις αυτές. Σε αντίθετη περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να αφήσει ανεφάρμοστη την εν λόγω ρύθμιση εν συνόλω και να στηρίξει ευθέως την απόφασή του στο άρθρο 5 της οδηγίας.

103 Αντιθέτως, το άμεσο αποτέλεσμα που αναγνωρίζεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 δεν μπορεί να επιβάλει σε εθνικό δικαστήριο που δεν εφάρμοσε εθνική ρύθμιση αντίθετη προς το άρθρο 5 την υποχρέωση να εφαρμόσει προγενέστερη εθνική ρύθμιση, η οποία παρέχει πρόσθετες εγγυήσεις σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από το άρθρο 5.

104 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι, όταν εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου εκδοθείσας επί τη βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία είναι ασύμβατη προς το άρθρο 5 και η οποία δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο σύμφωνης ερμηνείας, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να αφήσει ανεφάρμοστη τη ρύθμιση αυτή καθ' ο μέρος αντιβαίνει στο εν λόγω άρθρο και, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας του άρθρου αυτού, να εφαρμόσει απευθείας το άρθρο 5 στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

105 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατ' εφαρμογήν της οποίας οι διοικητικές αρχές κράτους μέλους αρνούνται να εφαρμόσουν τελεσίδικη δικαστική απόφαση με την οποία διατάσσεται η αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, με την αιτιολογία ότι η τελευταία αυτή απόφαση έχει ήδη καταχωριστεί στο SIS.

106 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει, ειδικότερα, ότι στις 31 Μαρτίου 2021 το αιτούν δικαστήριο διέταξε την αναστολή εκτελέσεως της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, τόσο λόγω του ότι προτίθετο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όσο και λόγω των δυσμενών συνεπειών που θα επέφερε, για τον M.D. καθώς και για το ανήλικο τέκνο και τη σύντροφό του, η εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως απαγορεύσεως.

107 Κατόπιν της ανωτέρω προκαταρκτικής διευκρινίσεως, επισημαίνεται, πρώτον, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικό μέσο έννομης προστασίας προκειμένου να αμφισβητήσει, μεταξύ άλλων, τη νομιμότητα της αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου που του έχει επιβληθεί. Δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, η αρμόδια αρχή ή το όργανο που επιλαμβάνεται τέτοιου μέσου έννομης προστασίας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αναστείλει προσωρινά την εκτέλεση της αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, εκτός εάν αυτή έχει ήδη ανασταλεί δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας.

108 Ως εκ τούτου, μολονότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115 δεν επιτάσσει να έχει το μέσο έννομης προστασίας κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου ανασταλτικό αποτέλεσμα, γεγονός παραμένει ότι, όταν ένα κράτος μέλος δεν προβλέπει τέτοια αυτοδίκαιη αναστολή, η αρχή ή το όργανο που είναι αρμόδιο για την εξέταση του μέσου έννομης προστασίας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αναστείλει την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής (πρβλ. διάταξη της 5ης Μαΐου 2021, CPAS de Liège, C-641/20, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2021:374, σκέψη 22).

109 Ωστόσο, το να έχει μια διοικητική αρχή τη δυνατότητα να αρνηθεί να εφαρμόσει απόφαση με την οποία το επιληφθέν προσφυγής κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου δικαστήριο διέταξε την αναστολή της αποφάσεως αυτής θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα της εν λόγω διατάξεως (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, σκέψεις 55 έως 59 και 66). Κατά τα λοιπά, το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη και συγκεκριμενοποιείται με το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115, θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η έννομη τάξη κράτους μέλους επέτρεπε, εις βάρος ενός των διαδίκων, να παραμείνει ανεκτέλεστη μια τελεσίδικη και δεσμευτική δικαστική απόφαση (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, σκέψη 52, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, σκέψεις 35 και 36).

110 Το γεγονός ότι το οικείο κράτος μέλος έχει ήδη καταχωρίσει στο SIS την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής δεν δύναται να κλονίσει το συμπέρασμα που διατυπώθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 2, του κανονισμού 1987/2006, το εν λόγω κράτος μέλος είναι ελεύθερο να διαγράψει δεδομένα που έχει εισαγάγει στο SIS, μεταξύ άλλων, σε συνέχεια δικαστικής αποφάσεως με την οποία διατάσσεται η αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου που δικαιολόγησε την εν λόγω καταχώριση.

111 Περαιτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης απαιτεί να μπορεί ο δικαστής που επιλαμβάνεται διαφοράς διεπόμενης από το δίκαιο αυτό να διατάξει προσωρινά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, όταν αποφασίζει να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Επομένως, η αποτελεσματικότητα του συστήματος που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ θα διακυβευόταν αν δημόσια αρχή του κράτους μέλους εντός του οποίου ελήφθησαν τα εν λόγω μέτρα είχε ιδίως τη δυνατότητα να μην αναγνωρίσει τη δεσμευτικότητα τέτοιων προσωρινών μέτρων [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημόσιων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 142].

112 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατ' εφαρμογήν της οποίας οι διοικητικές αρχές κράτους μέλους αρνούνται να εφαρμόσουν τελεσίδικη δικαστική απόφαση με την οποία διατάσσεται η αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, με την αιτιολογία ότι η τελευταία αυτή απόφαση έχει ήδη καταχωριστεί στο SIS.

Επί των δικαστικών εξόδων

113 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 20 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους έκδοση αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος είναι μεν υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, πλην όμως ουδέποτε άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, χωρίς προηγουμένως να έχει εξετάσει αν υφίσταται μεταξύ των προσώπων αυτών σχέση εξαρτήσεως η οποία θα εξανάγκαζε στην πράξη τον πολίτη της Ένωσης να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, προκειμένου να συνοδεύσει το μέλος της οικογένειάς του, και, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, χωρίς να έχει εξετάσει αν οι λόγοι για τους οποίους εκδίδεται η απόφαση αυτή επιτρέπουν παρέκκλιση από το παράγωγο δικαίωμα διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας.

2) **Το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών,**

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται στην έκδοση εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος έπρεπε να είναι ο αποδέκτης αποφάσεως επιστροφής, απόφασης απαγορεύσεως εισόδου στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδοθείσας σε άμεση συνέχεια της αποφάσεως με την οποία ανακλήθηκε, για λόγους σχετιζόμενους με την εθνική ασφάλεια, το δικαίωμα διαμονής του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, για τους ίδιους λόγους, χωρίς να έχει ληφθεί προηγουμένως υπόψη η κατάσταση της υγείας του καθώς και, κατά περίπτωση, η οικογενειακή του ζωή και τα βέλτιστα συμφέροντα του ανήλικου τέκνου του.

3) **Το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι:**

όταν εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου εκδοθείσας επί τη βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία είναι ασύμβατη προς το άρθρο 5 και η οποία δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο σύμφωνης ερμηνείας, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να αφήσει ανεφάρμοστη τη ρύθμιση αυτή στο μέτρο που αντιβαίνει στο εν λόγω άρθρο και, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας του άρθρου αυτού, να εφαρμόσει απευθείας το άρθρο 5 στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί.

4) **Το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,**

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατ' εφαρμογήν της οποίας οι διοικητικές αρχές κράτους μέλους αρνούνται να εφαρμόσουν τελεσίδικη δικαστική απόφαση με την οποία διατάσσεται η αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου, με την αιτιολογία ότι η τελευταία αυτή απόφαση έχει ήδη καταχωριστεί στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν.

(υπογραφές)